Annus II. - Vol. II Die 31 Iulii 1910. Num. 14.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X:* Litterae Apostolicae, pag. 535; Epistolae, pag. 540. — II. *S. C. Concilii:* Dimissionis ab officio et redituum, pag. 542. — III. *S. C. Rituum:* Decretum seu declaratio circa collectam pro episcopo eligendo, pag. 552; Dubium circa Missam parochialem, pag. 553. — IV. *S. R. Romana:* Crediti, pag. 554. — V. *Secretaria Status:* Epistolae, pag. 562.

Diarium Romanae Curiae: Congregazione preparatoria, nomine, onorificenze, necrologio, pag. 565.

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCX.

Directio: Palazzo della Cancelleria. — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. 12. — Extra Italiam, L. 15.
Unius fasciculi, L. 1.

«*Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur*». (Ex *Commentarii Officialis* ratione, die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

ACTA PII PP. X

Litterae Apostolicae.

PAG.

I. *Quae christiano nomini.* - Erectio Vicariatus apostolici Ce-Kiam occidentalis. - *10 maii 1910* 535

II. *Allata nuper.* - Ad R. P. D. Patritium Fergo Mac Evay, Archiepiscopum Torontinum: laudatur Associatio pro diffusione Ecclesiae catholicae Toronti in dominio Canadensi constituta ditaturque indulgentiis. - *9 iunii 1910* 536

Epistolae.

I. *Est profecto.* - Ad RR. PP. Scriptores ephemeridis quae inscribitur « La Civiltà cattolica » sexagesimo recurrente anniversario ex quo ipsa edi coepta est. - *2 aprilis 1910* 540

II. *Nihil magis.* - Ad Moderatores et Scriptores commentarii menstrui « Revue catholique des Institutions et du Droit », ob studium religionem aequitatemque defendendi commendationis hortationisque causa. - *13 iunii 1910* 541

S. CONGREGATIO CONCILII.

Arianen. - Dimissionis ab officio et redituum. - *14 maii 1910* 542

S. CONGREGATIO RITUUM.

I. *Urbis et Orbis.* - Decretum seu declaratio circa collectam pro episcopo eligendo, iuxta Caeremoniale Episcoporum. - *8 iulii 1910* 552

II. Dubium circa Missam parochialem. - *8 iulii 1910.* 553

SACRA ROMANA ROTA.

Rossanen. - Crediti. - *21 aprilis 1910* 554

Annus II. - Vol. II. Die 31 Iulii 1910. Num. 14.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

LITTERAE APOSTOLICAE

I.

ERECTIO VICARIATUS APOSTOLICI CE-KIAM OCCIDENTALIS.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Quae christiano nomini in longinquas praesertim regiones facilius propagando favent, ea de more institutoque Romanorum Pontificum praestare libentissime solemus. Itaque cum Venerabilis Frater Paulus Maria Reynaud, e congregatione sacerdotum a Missione, Episcopus titularis Fussolanus, qui apostolico Vicariatui Ce-Kiam in Sinis summa cum laude praeest, humiles Nobis preces adhibuerit, ut eundem Vicariatum magnitudine amplissimum, prae oculis praecipue habentes tum naturam locorum tum itinerum longitudinem ac difficultatem, in duplicem Missionem dividere dignaremur; Nos omnibus rei momentis sedulo perspectis cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. Ecclesiae Cardinalibus, Congregationi Propagandae Fidei praepositis, huiusmodi vota benigne excipienda censuimus. Quare Motu proprio atque ex certa scientia et matura deliberatione Nostris, de Apostolicae potestatis Nostrae plenitudine praesentium tenore ab apostolico Vicariatu de Ce-Kiam in Sinis civiles Praefecturas, quae vulgo *Kia-shing-fou*, *Hou-tcheou-fou*, *Hang-tcheou-fou*, *Yen-tcheou-fou*, *Hin-tcheou-fou*, et *King-hoa-fou* appellantur, seiungimus easque in novum Vicariatum apostolicum cui nomen sit *Ce-Kiam* occidentalis, erigimus et constituimus, indito priori Vicariatui titulo *Ce-Kiam* orientalis. Novae autem huic Missioni hos, qui sequuntur fines praescribimus, idest ad septentrionem Vicariatum *Kian-Nan* et lacum *T'ai-hou*; ad occidentem Vicariatum *Kiam Nan* et Vicariatum *Kiam-Si* orientalis; ad Meridiem Vicariatum *Ce-Kiam*

orientalis et Vicariatum *Fokien*, denique ad orientem Vicariatum *Ce-Kiam* orientalis et mare Sinicum orientale, vel potius sinum *Ham-tchou*, eandemque Missionem ita terminatam apostolicis curis sacerdotum e Congregatione S. Vincentii a Paulo propensa voluntate committimus, utpote qui de catholica religione ac pietate in illa remota loca latius provehendis optime mereantur. — Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et spectare poterit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die x Maii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

R. Card. Merry del Val,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

II.

AD R. P. D. PATRITIUM FERGO MAC EVAY, ARCHIEPISCOPUM TORONTINUM: LAUDATUR ASSOCIATIO PRO DIFFUSIONE ECCLESIAE CATHOLICAE TORONTI IN DOMINIO CANADENSI CONSTITUTA DITATURQUE INDULGENTIIS.

PIUS PP. X.

Venerabilis Frater, salutem et apostolicam benedictionem. - Allata nuper ad Nos nuncia de constitutione et gestis frugiferae illius Associationis quae duobus abhinc annis erecta fuit in hac civitate tua Torontina sub eodem titulo atque illa quae extat Chicagi in Foederatis Civitatibus Americae Septentrionalis, nempe « The Catholic Church Extension Society » eundemque contendens ad finem tutandae ac provehendae fidei catholicae in Canadensis dominii territoriis, iucunda sane Nobis et gratissima extiterunt. Non sine magna laetitia novimus explicita et gravia suffragia, quibus venerabiles Antistites dioecesium dominii eiusdem non minus quam amplissimi viri tum ecclesiastici tum laici, unanimi consensione institutionem hanc vestram luculento laudis

praeconio prosequuntur, praestantissima commemorantes benefacta et plurima in rem sacram merita, quibus ipsa summopere commendatur. Diligentius autem in hanc rem atque accuratius retulit ad Nos Apostolicus Ottaviensis Delegatus, qui modo Divi Petri limina adivit. Licuit idcirco Nobis aequa trutina pensitare nobilitatem auctoritatemque Societatis huius, quae ad altissimum finem intendit amplificandi Christi Iesu Regnum in terris, ideoque minime dubitamus quin Societati eidem sodalibusque universis, singulare assensus Nostri paternaeque sollicitudinis pignus ex animo tribuamus. Iuvat quoque nunc in memoriam revocare primos Nos fuisse nascentis sodalitii patronos, illiusque incunabula cohonestavisse illa epistola, quam Decembri mense, anni MDCCCCVIII, Nostro nomine ad te, Venerabilis Frater, dandam curavit Dilectus Filius Noster Cardinalis a Secretis Status. Benedictio Altissimi quam super ineuntem Societatem tunc exoravimus, fructuum uberrimorum foecunda parens atque altrix fuit, sicuti plurima confirmant per Societatem ipsam peracta opera, scilicet: subsidium nummarium munifice collatum, tum pro extruendis ecclesiis sive sacellis, tum pro fundandis catholicis scholis, in pluribus dioecesibus et missionibus necessaria ope destitutis; ingens copia opusculorum de religione et morali disciplina tractantium, late in vulgus diffusorum; institutio commentarii, cui titulus est « Catholic Register and Extension »; maxima vis sacrae supellectilis et rerum ad divinum cultum pertinentium gratuito diribitarum; pretiosa pecuniaria auxilia diversis modis pauperibus sacerdotibus in missionibus erogata; prosperi denique successus quos ipsa Societas obtinuit in servandis pauperibus catholicis Ruthenis per territoria Nord-West dispersis, ab insidiis acatholicarum sectarum, quae omni machinatione, ut illos a catholicae Ecclesiae gremio evellant, student et conantur. De pluribus his et quidem perinsignibus beneficiis, quae ad innumerarum animarum salutem spectant, Nos Ipsi vobiscum una, Venerabilis Frater, debitas bonorum omnium supremo Datori Deo gratias agimus; sed iustitiae spiritu ductis, placet quoque Nobis non minus debita laude te cohonestare atque universos illos et singulos dictae Associationis sodales, quorum ab operoso studio ac generosa liberalitate accepta referre debemus post Deum tot tantaque bona feliciter parta.

Quodsi praeteritum tempus est tessera futuri, iure meritoque licet ex eo iugiter potiora ominari: Nosque, quibus perspectae plane sunt atque exploratae, tum propositorum vestrorum iustitia, tum votorum integritas, spem prope certam fovemus, futurum ut Societas haec vestra, cui Deus benedicit atque homines favent, optatum brevi incrementum sortiatur. Hoc autem incrementum tanto citius atque uberius obtinebi-

tis, quanto haerebitis arctius proposito fini vestrae Societatis; qui finis est alacritatem omnem vestram unice et solummodo convertere in bonum civium vestrorum, qui degunt intra fines Canadensis huius dominii. Religiosam hanc propositi finis observantiam Nos vobis expresse commendamus; eoque consilio ipsum finem sic adamussim a vobis servari praecipimus, ut non modo maiori civium vestrorum emolumento consulamus, sed etiam ut vestra sollertia nullam unquam gignat difficultatem sive offensionem, sed constanter procedat atque explicetur, unanimi foedere iuncta cum actione duorum universalium operum, Propagationis Fidei et Sanctae Infantiae, e quibus pretiosissimis adiutoribus ad divinae missionis implementum percipit catholica Ecclesia tam valida auxilia. Nihil interea dubitantes vos Nostrae expectationi cumulatissime fore responsuros, Nos effusione spiritus vobiscum coniungimur, ardentia vota fundentes pro quotidiano huius vestrae Associationis incremento. Quin etiam summopere laetamur facultatem per praesentes esse Nobis factam, ex qua Nos Ipsi pro vestra Associatione amplificanda, advocemus subsidium et charitatem illorum omnium, potissimum a vestris civibus, quibus incrementum religionis non minus quam patriae bonum maxime cordi esse debet. Hortationem hanc Nostram ante omnia et super omnes convertimus ad venerabiles tuos in pastorali munere fratres, probe noscentes eorum opem praecipue optandam esse atque efficacem. Horum suffragium et compellationem, continuo sequetur actuosum cleri studium et munificentia semper sollicita eorum, quibus divina Providentia, una cum terrestrium divitiarum copia, exercendorum bonorum operum modum non minus obvium quam efficacem largita est. Quod vero attinet ad petitionem Nobis exhibitam, Nos libenti quidem animo optata gratia Societatem vestram donamus habendi in hac Urbe Cardinalis Patroni, qui unionis eiusdem cum B. hac Petri Cathedra sit quasi symbolum vivens. Huic itaque accurata quotannis ac fidelis ratio reddenda erit singulorum operum quae, favente Deo, in catholicae fidei incrementum, vestris in regionibus Societas ipsa patraverit. Porro Dilectum Filium Nostrum Sebastianum S. R. E. Cardinalem Martinelli patronum vestrum, auctoritate Nostra, per praesentes, designamus atque constituimus. Similiter, ut certiore modo Associationis vestrae regimini consulamus, edicimus per praesentes, ut penes te, Venerabilis Frater, ac penes tuos pro tempore in Torontina archidioecesi successores perenne maneat officium praecipui universae Societatis Moderatoris, cum titulo Cancellarii Sodalitatis. Exinde huic supremo muneri peculiari modo coniuncta erit obligatio tuendi Societatis negotia, et additis opera auxilioque singulorum adiutorum, quibus constat directionis consilium, sapien-

ter procurandi ac provehendi quotidianum Associationis ipsius incrementum.

Quoniam vero iuxta regulas hactenus servatas, post consilium Directionis, immediatus Societati esse debet gubernator, appellatus Praeses, cuius sollertiae ac vigilantiae, praestitutis cum facultatibus generalis Societatis ipsius actio concredita maneat: Nos penitus animadvertentes quanti intersit ut electioni illius maximum tribuatur pondus, eandem Nobis et S. huic Apostolicae Sedi reservatam volumus. Itaque mandamus ut Praesidis ipsius electio fiat e tribus candidatis ad hoc a consilio Directionis designandis, quorum nomina per tramitem Cardinalis Societatis Patroni transmittentur ad Urbem. Decernimus insuper, ut Societatis Praeses, a Sede Apostolica sic nominatus, officium retinere nequeat ultra spatium quinquennii. Tandem cum maxime Nobis cordi sit, frugiferam erga hanc vestram Associationem magis magisque inclinentur animi mentesque fidelium earumdem regionum canadensium, ultro libenterque preces vestras excipientes, eidem Societati atque universis et singulis illius sodalibus, adiutoribus et fautoribus, gratias, indulgentias et privilegia omnia concedimus, quae iam tribuimus cognomini Chicagiensi societati: videlicet: 1. Sanctum Philippum Nerium coelestem Associationis superenunciatae Patronum declaramus. 2. Singulis illius sodalibus plenariam indulgentiam largimur die primo eorum ingressus in Societatem, et quotannis festivitatibus coelestis Philippi Nerii Patroni, Sancti Francisci Salesii, Sanctae Rosae a Lima, Sanctae Annae, Sanctorum Apostolorum et Conceptionis Virginis Immaculatae, dummodo iisdem diebus confessione admissorum expiati atque Angelorum Pane refecti, quodvis publicum templum rite visitent; tandem in mortis articulo plenariam ab ipsis sociis lucrandam indulgentiam concedimus, dummodo unusquisque eorum in momento constitutus a quo pendet aeternitas vere poenitens et confessus ac S. Communione refectus, vel quatenus id facere nequeat, corde saltem contritus nomen Iesu ore, si possit, sin minus corde devote invocet, mortemque quasi peccati stipendium submisso animo suscipiat. 3. Indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum pro quolibet bono opere in Societatis emolumentum a sodalibus praestito. 4. Indulgentiam dierum trecentorum a quovis sodale acquirendam, quoties pie recitet formulam « Sancte Philippe Neri, ora pro nobis ». 5. Concedimus ut, excepta in mortis articulo lucranda indulgentia, fas sit sodalibus ipsis, omnibus aliis tam plenariis quam partialibus indulgentiis, quas supra recensuimus, functorum vitae labes poenasque, si malint, expiare. 6. Postremo largimur beneficium altaris privilegiati ter quavis hebdomada sacerdotibus qui Societatis Modera-

tores appellantur, et sexies, quavis pariter hebdomada, illis quos vocant Fundatores. Interea pro certo habentes futurum, ut haec spiritualia charismata, quae vobis per praesentes concedimus, ad maiorem Dei gloriam et emolumentum animarum, vestraeque Societatis prosperitatem benevertant, tibi, Venerabilis Frater, et clero tuo omnibusque et singulis eiusdem Associationis sodalibus, coelestium munerum auspicem, Nostraeque benevolentiae pignus, Apostolicam benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die IX Iunii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

R. CARD. MERRY DEL VAL
a Secretis Status.

L. ✠ S.

EPISTOLAE

I.

AD RR. PP. SCRIPTORES EPHEMERIDIS QUAE INSCRIBITUR " LA CIVILTÀ CATTOLICA " SEXAGESIMO RECURRENTE ANNIVERSARIO EX QUO IPSA EDI COEPTA EST.

Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. — Est profecto cur vobiscum gaudeamus, anno sexagesimo exeunte, a quo in vulgus edi coeperunt commentaria quibus conscribendis egregiam navatis operam. Perspectum enim habemus proposito susceptoque a maioribus consilio vos firmiter fideliterque inhaesisse, et quidquid fuit in vobis virium, id omne in tuendam provehendamque catholicam doctrinam et Apostolicae Sedis iura adserenda alacri contulisse animo. Cui quidem laudi plurimum sane addidere recentiores concertationum plenae disputationes quas felici exitu instituistis adversus grassantes, heu nimium! modernistarum doctrinas eisdemque clam vel palam nefarie assentientium, quibus apte formam demitis ad fallendum instructam, et quo scateant obtecto veneno ostenditis perspicue. Vos sane hortaremur ut quod coepistis disceptandi genus hoc acriter urgeatis. Sed experiendo novimus sollertiam vestram stimulis minime egere, quum nulla res vos magis accendat quam studium divinae gloriae, cui animo intenditis et ipsam vivitis vitam. Sed ne virtute partae vobis laudi pignus

desit paternae Nostrae benevolentiae, Apostolicam benedictionem vobis omnibus, dilecti filii, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die II Aprilis MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

II.

AD MODERATORES ET SCRIPTORES COMMENTARII MENSTRUI " REVUE CATHOLIQUE DES INSTITUTIONS ET DU DROIT ", OB STUDIUM RELIGIONEM AEQUITATEMQUE DEFENDENDI COMMENDATIONIS HORTATIONISQUE CAUSA.

Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. — Nihil magis frugiferum atque opportunum, quam, quod vos iam pridem Commentarii istius editione contenditis, christiana philosophia duce, iuris illustrare principia, quibus recta humanae societatis disciplina nititur, ex iisque novarum praescripta legum expendere; tum, quoties in leges aliquid irrepserit contrarium christianis institutis, - id quod saepius fieri solet - detegere fraudem eiusque legitima, si quae sunt, effugia demonstrare. Isto enim pacto, cum idonea suppeditetis arma bonis omnibus, qui in hac formidolosa inclinatione rei publicae pro Ecclesiae libertatibus iuribusque dimicant, egregie ipsi in religionis aequitatisque defensione versamini. Itaque merito decessores Nostri, Pius IX et Leo XIII, summis vos laudibus pluries ornarunt, vobisque, ut in proposito susceptoque consilio permaneretis, vehementer auctores fuerunt. Nos autem pari vos et commendatione et hortatione prosequimur; quod quidem eo impensius facimus, quo res, quotidie ruentes in peius, acriorem requirunt industriam ad resistendum. Simul vero optimum quemque hortamur, non modo ut vestra iuris vel scientia vel prudentia utatur ad bonum communis patriae, sed etiam labores et studia vestra omni, qua possit, ope atque opera adiuvet. Divinorum autem munerum auspicem ac singularis Nostrae benevolentiae testem, vobis, dilecti filii, Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XIII Iunii MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

S. CONGREGATIO CONCILII

ARIANEN.

DIMISSIONIS AB OFFICIO ET REDITUUM.

Die 14 Maii 1910.

FACTI SPECIES. - Gravis controversia vertitur inter Capitulum ecclesiae Cathedralis et eius mansionarios: hi nempe petunt ut restituantur in suas chorales mansiones a quibus bis a Capitulo fuerunt eiecti, et insuper instant pro avocatione ad se administrationis ita dictae procurationis legatorum, pro augmento salarii seu mercedis, una cum redditione redituum indebite a Capitulo perceptorum. Harum quaestionum natura, quibus illa adiungitur inter Capitulum et Mansionarium Antonium Schiavo, qui uno eodemque decreto ac alii mansionarii expulsus fuit ab officio sacristae Maioris Cathedralis et capellani ruralis S. Liberatoris, melius patebit ex sequenti factorum expositione.

Sub Episcopo Arianensi Boviglia an. 1691 in ecclesia Cathedrali erectum fuit ex bonis seu expensis Capituli collegium sex mansionariorum, qui non uti veri beneficiati, sed potius cappellani ad nutum amovibiles censebantur. Clare id liquet ex statutis capitularibus *cap. 56, num. 9*, an. 1737, quibus mansionarii voce activa aut passiva non gaudent, atque eliguntur a Capitulo suntque ad nutum amovibiles. Pro eorum manutentione annuatim ex mensa Capitulari assignatae fuerunt 72 mensurae vulgo *tomoli* frumenti, postea ad 120 auctae, nec non summa annua ducatorum 36 (italicae libellae 153) pro onere imposito mansionariis turnatim missam quotidie celebrandi hora proxima ante meridiem, quod onus progressu temporis ad dies tantum festivos fuit coarctatum: in iisdem statutis fit sermo de aliis assignatis reditibus pro satisfactione missarum cappellaniae S. Oti, et legatorum Della Calce et Vacca, sed neque missae fuerunt celebratae neque reditus percepti, uti asserunt mansionarii, fortasse quia bona pro his institutionibus fuerunt deperdita.

Praeter assignatos reditus et alii accesserunt ex diversis missarum legatis factis a piis personis favore mansionariorum infra annos 1766 et 1788, prout constat ex variis publicis instrumentis notarii illius temporis Grifone et ex quadam recensione seu platea municipali: onera horum legatorum conflabantur ex 168 missis lectis, 4 cum cantu, et 10 anniversariis annuatim persolvendis, et reditus pro eorum satisfa-

ctione ascendebant ad libellas annuas 187: legatorum administratio, sicuti redituum exigentia gerebatur a mansionariis, ut hi pariter asserunt, et ita habebatur sic dicta procuratio mansionariorum: item inter mansionarios eligebatur sacrista maior cui officio pariter aliqui reditus erant addicti.

Interea anno 1866-67 publicatae sunt in Italia leges eversivae proprietatis ecclesiasticae, et anno 1872 pro sex mansionariis assignatae fuerunt a Gubernio libellae 3000 ex facta liquatione bonorum apprehensorum Capituli, quae postea ex restitutione taxae 30 in singulis centenis auctae sunt in libellis 900, ita ut reditus uniuscuiusque mansionarii ad lib. 650 assurgeret: verum hic reditus attributus a fisco mansionariis inscriptus in versuris publicis favore Capituli numquam repensus fuit mansionariis, sed hi tantum receperunt 10 mensuras frumenti in natura et alias decem in libellis 93,50. Anno 1887, Capitulum avocavit ad se administrationem seu procurationem legatorum quae in antecessum a mansionariis gesta fuerat.

Praeterea Capitulum nomine mansionariorum expostulavit a Sancta Sede reductionem missarum 168: haec reductio prius ad dimidium facta est, nempe ad 84: deinde coarctata est ad dies tantum festos, nempe ad missas 67. Has missas mansionarii celebrare debebant hora proxima ante meridiem, et pro hac celebratione recipiebant cent. 85. Uti ex factorum expositione resultat, onus missarum pro legatis coaluerat cum alio onere celebrationis missae quoad praesentiam in hora proxima ante meridiem et pro quo erant assignata ducata 36. Cum mansionarii saepe saepius alios sacerdotes delegarent ad has missas celebrandas, quia habebant cappellanias rurales dominicales et festivas, hinc a Capitulo expostularunt eleemosynae augmentum: at Capitulum augmentum irrisorium cent. 15 concessit. Mansionarii hoc respuerunt, et refragati sunt dictas missas celebrare, repetentes procurationem legatorum seu reditum legatorum in libellis 180,20 ita reductum ob impossibilitatem nonnullas partitas exigendi.

At Capitulum, hac petitione se laesum putans, mansionarios recurrentes, nempe Antonium Schiavo, Vincentium Cardinale, Ioannem Graziano, Philippum De Donato, Nicolaum Scarpellino, sub die 10 Februarii 1906, ab officio dimisit: Antonius vero Schiavo qui etiam erat sacrista maior Cathedralis et cappellanus ruralis S. Liberatoris, his quoque officiis privatus extitit. Contra hanc dimissionem praefati mansionarii recursum habuerunt ad Episcopum, qui rebus omnibus pensatis die 17 sequentis Iunii sequens confecit decretum: « I cinque mansionari... riprenderanno « fin da domani 18 Giugno il libero esercizio del loro ufficio corale nei

« posti rispettivi per l'addietro occupati, senz'alcuna mutazione, rima-
« nendo anche D. Antonio Schiavo sagrestano maggiore e cappellano
« rurale di S. Liberatore.

« Nulla essi perdono nè dell'annua rendita, nè degli emolumenti
« quotidiani ed avventizi pel tempo che contro loro voglia sono stati
« assenti dal coro e dall'esercizio del loro officio. Per l'annua rendita
« della loro procura avranno dal Capitolo Cattedrale L. 180,20 come
« nel 1884, a meno che qualche cespite a tale procura appartenente non
« sia divenuto inesigibile, perchè in tale caso, quello che è inesigibile
« devesi sottrarre dalla somma predetta ».

Huic decreto non acquieverunt canonici, sed potius illud impugnarunt contendentes mansionarios non habere reditus proprios, sed quidquid ipsi percipiunt, tradi a canonicis ex massa Capituli, ideoque procurationem legatorum, et summam libellarum 180,20 nullimode esse debitam multoque minus ius esse ad repetendos maturatos reditus in praeteritum. Quare id per opportunum recursum ad S. C. Concilii detulerunt. E contra mansionarii, experti Capituli repugnantiam circa petitam solutionem redituum et alia recognita iura ex memorato decreto pariter suas querelas ad eamdem Congregationem detulerunt, postquam Episcopus oleum et operam perdidisset pro statuenda concordia inter partes. Mansionarii insuper in sua instantia instituerunt nedum pro executione decreti Episcopalis supra relati, sed etiam ut sibi addiceretur summa libell. 3900 a fisco eorum favore in apprehendis bonis Capituli inscripta una cum ratis decursis et numquam eisdem solutis.

Pendente quaestione coram S. C. ex parte mansionariorum nonnulla acciderunt, quae ansam Capitulo videntur praebuisse ad novam eorum expulsionem a choro decernendam.

Revera mansionarii ad constabiliendum suum ius ad praecitatam summam libellarum 3900 egerunt apud Oeconomatum Generalem beneficiorum vacantium, ut sibi opportuna relaxaretur declaratio de summa ut supra assignata, quae declaratio die 18 Ianuarii 1907 eis remissa fuit ope officialis vulgo *di Registro*. Haec agendi ratio mansionariorum valde displicuit tum Episcopo, tum Capitulo. Deinde mansionarii, uti refert Capitulum, non sese praebuerant assidui choro et servitio altaris et saepe etiam de canonicis obloquebantur cum scandalo fidelium. Quare die 19 Aprilis eiusdem anni accitis mansionariis ab archidiacono chori praeside de mandato Capituli, mane durante tempore officiaturae choralis, eisdem huiusmodi fit intimatio: « Il Capi-
« tolo fin da questo momento dichiara licenziato il corpo dei mansio-
« narii dall'ufficio e dalla carica: quindi potete togliervi l'insegne e con-

« segnare le chiavi degli armadi ». Haec vero dimissio facta fuit nedum de Capituli consensu, sed etiam approbante Episcopo.

Quoniam vero nonnulli ex mansionariis renuere videbantur tum claves armariorum restituere tum insignia canonicalia dimittere, facta etiam declaratione recurrendi ad laicas potestates, hinc Episcopus die 20 immediate sequenti ad frangendam contumaciam et scandala vitanda, suspensionem a divinis ipso facto incurrendam contra renuentes comminatus est.

Soluto mansionariorum coetu, Capitulum, consentiente Episcopo quatuor novos mansionarios nominavit, tantum ex veteribus retentis Bonghi et Guardabascio qui cum refractariis non coaluerant. Illico dimissi mansionarii ad S. Congregationem querelas detulerunt petentes ut facta expulsio ceu irrita haberetur. At haec Sacra Congregatio, accepta super facto recursu Episcopi informatione, sub 22 Iunii huius anni ad oblatum recursum respondit: *Lectum ad instantiam.* Modo mansionarii una cum Antonio Schiavo qui ab officio Sacristae Maioris et cappellani S. Liberatoris consequenter etiam privatus remanet, dempto tamen mansionario Vincentio Cardinale, qui fertur peregre abiisse, nempe in Americae regiones, appellationem ab edito rescripto promovent ad plenarium EE. VV. conventum, et pluribus allatis documentis ad suam cohonestandam actionem sequentia petunt, prout ex eorum instantia sub die 16 Iulii 1908 nempe:

1.° « La riammissione ai propri posti ed offici.

2.° « La conferma della sentenza vescovile.

3.° « L'assegno governativo in L. 650 ciascuno annue.

4.° « L'indebito percepito dall'epoca della nomina di ciascuno di « essi fino ad oggi ed anche l'assegno dell'ultima messa in ducati 36.

5.° « Il pagamento del servizio non prestato, contro loro volere, « dall'epoca del licenziamento fino ad oggi.

6.° « Infine, oltre l'indennizzo delle spese fatte e da farsi per la pre- « sente causa, il pagamento del servizio prestato per due anni e non « ricevuto ancora ».

Notandum inanes fuisse omnes conatus factos sive ab Episcopo sive ab ipso Visitatore Apostolico, uti ex huius epistola apparet diei 14 Augusti 1908, ad sedandam exortam controversiam et concordiam inducendam. Haec eadem fuit mens H. S. C. uti ex sequenti patet rescripto sub die 9 Septembris praefati anni: « Circa quaestionem acerrime agitatam inter Capitulum et mansionarios dimissos, placere de concordia, idque notificetur Episcopo qui satagat eiusmodi concordiam conciliare, monitis capitularibus ut suo ipsorum bono consulentes ad vitanda gra-

viora scandala et non parva incommoda Capitulo impendentia, forsan apud civilia tribunalia, animum inducant ad pacifica consilia, habito in primis prae oculis bono animarum ». Hanc concordiam mansionarii penitus reiecerunt, uti constat ex postremo eorum recursu sub die 15 Novembris 1908, in quo exposcitur ut proposita controversia a S. Congregatione ad iuris tramites dirimatur.

Operae pretium est varios articulos excutere, hinc inde contendentium relatis et corrivatis rationibus. Et primo sit de mansonariorum reditu.

Iuxta Capitularia statuta, de quibus supra in citato cap. 56, mansionariorum reditus ita describitur:

« I loro emolumenti sono i sottonotati:

a) « Tumuli annui 72 di grano, che si pagano loro dalla mensa « capitolare;

b) « Dalla cappella di S. Oto annui ducati 10 (lib. 42,50) in contante;

c) « Dalla mensa capitolare per una messa quotidiana, che sono « tenuti per turno celebrare all'ora prossima del mezzodì, ducati 36;

d) « Annui ducati 14 per una messa ogni mercoledì per l'anima del « Vescovo Giacinto della Calce;

e) « Annui carlini 35 per un capitale di ducati 50, legato loro « col peso di messe ciascuna a carlini 2 (centesimi 85) da Giuseppe Vacca;

f) « Da ogni funerale di adulto della parrocchia principale della « Cattedrale toccano grani 10 (centesimi 55) a cadauno di loro interve- « niente ».

Circa alios reditus qui iuxta mansionarios eisdem essent assignati, maxima habetur incertitudo: ita secundum quamdam plateam in Municipio existentem, annuatim a diversis legatis mansionariis spectarent 43,95 ducata cum onere missarum celebrandarum in ratione cent. 85 pro unaquaque: at in libro exitus et introitus de anno 1884 edicitur a Canonico Pironti, Capituli procuratore, fuisse mansionariorum procuratori persolutas libellas 180 pro missarum celebratione. Ex quodam missarum libello, vulgo *vacchetta di messe*, apparet mansionarios ex legato parochi Goccia fuisse gravatos celebratione annuali 10 missarum cum recitatione officii defunctorum, et ex aliorum legatis 4 missis cantatis quolibet anno. Hae missae ab an. 1891 usque ad an. 1905 semper a mansionariis fuerunt perlitatae ut ex eodem libro scatet. Aliae vero missae, iuxta assertionem mansionariorum in numero 168 a S. Sede prius reductae ad dimidium et deinde ad dies festos, inibi perhibentur celebratae modo a canonicis et modo a mansionariis.

Iuxta instrumenta notarii Grifone, alii etiam extarent reditus addi-

cti collegio mansionariorum. Sed neque hic res obscuritate caret: nonnulli ex his sunt fructus ex summis mutuo datis e fundo cappellaniae S. Othonis seu Oti, de quibus in primo elencho iuxta capitularia statuta; alii referuntur ad reditus iam statutos pro celebratione missarum cum cantu. Unde ex hisce parum vel nihil argui licet in favore mansionariorum. De existentia vero procurationis legatorum et quae gerebatur an. 1884 a Collegio mansionariorum reddunt iuratum testimonium praeter librum exitus et introitus canonici Pironti, etiam tres ex-mansionarii, nempe parochus Santosnosso et sacerdotes Padovano et Sicuranza. Hanc legatorum administrationem mansionarii recurrentes conquerentur Capitulum an. 1887 a se abstulisse.

Quoad reditus sacristae maioris, cuius officium gerebat mansionarius Antonius Schiavo, alii ab ipso erogabantur in expensas sacristiae nempe circa 70 ducata, alii vero 7 vel 10 ducata circiter, prout ex supra citatis testibus, cedebant in favorem ipsius sacristae. Horum administrationem pariter Capitulum ad se avocasse conqueruntur mansionarii, dum iuxta notam adductam desumptam ex platea municipali directe essent exigendi ab ipso sacrista.

E contra canonici licet nulla documenta protulerint, sequentia deducunt. Primo excipiunt lapsum temporis: siquidem de eiusmodi procuratione legatorum et de correspectivo reditu lib. 180,20 spatio plus quam 20 annorum mansionarii numquam querelam aut vindicationem excitarunt. Insuper actuales mansionarii in acceptando officio nullam reservationem apposuerunt. Capitulum annuatim singulis persolvit lib. 120 pro satisfactione missarum: at si haec summa aliquatenus inferior est, expendi oportet quod a Capitulo supportantur omnes taxae et onera fiscalia hisce reditibus adnexa. Tandem Capitulum observat quod mansionarii non constituunt corpus authonomum cum proprio reditu: at ipsi omnino ab eodem dependent, ipsius expensis sustinentur, et ad eius nutum et arbitrium removeri possunt.

Verum Capituli ratiocinatio non videtur in omnibus esse sequenda. 1° Iuxta Capitularia statuta reditus certi sunt assignati pro mansionariis. Hi distrahi aut coarctari non possunt arbitrio Capituli: excipitur casus quod vel capitalia aliqua perierint, aut reditus aliqui evaserint inexegibiles, tunc cumulus redituum pro mansionariis sponte sua imminuitur, et Capitulum de proprio per se generatim loquendo supplere non tenetur. 2.° Neque Capitulum immutare potest destinationem redituum. Ita, iuxta statuta, sunt addicta ducata 36 pro celebratione facienda alternatim missae a singulis mansionariis hora proxima ante meridiem. Haec obligatio postea reducta, nescitur qua aucto-

ritate, ad dies festos, confundi non potest cum alia obligatione applicandi missas legatorum modo restricta tantum ad dies festos. Ita dicatur de aliis reditibus pro satisfactione aliorum legatorum. Cum autem circa modum satisfaciendi legatis maxima in casu habeatur confusio, neque ullimode cognoscatur qualis in praesens certus et realis reditus exigi aut haberi posset, videtur Capitulum obligandum esse ad notulam exhibendam tum legatorum tum introitus modo existentis pro eorum satisfactione.

Alter quaestionis articulus versatur circa libellas 3900 a fisco assignatas pro mansionariis, licet, uti supra dictum est, ipsae fuerint massae Capitulari inscriptae. Capitulum contendit hanc assignationem obtinuisse non quia reapse mansionariis deberetur, cum ipsi nullam habeant praebendam et sint eius mercenarii, sed ut bona in ampliori quantitate vindicarentur ab usurpatoribus. Hoc idem confirmat Episcopus. Et re quidem vera, mansionarii dici nequeunt veri beneficiati, et eorum stipendia in statutis sunt designata: ulterius si petitio mansionariorum reciperetur, illud eveniret, quod mansionarii plus lucrarentur quam ipsi canonici. Canonici enim habent a gubernio assignatam summam libell. 800 pro unoquoque: e contra mansionarii ultra summam libel. 650 pro unoquoque, haberent alios assignatos reditus uti cappellani Capituli, qui conglobatim sumpti una cum fisci assignatione maiorem summam darent prae libellis 800. Hinc petitio mansionariorum pro hac parte videtur penitus esse repellenda.

Deinde mansionarii petunt ut a tempore suae nominationis annualia ducata 36 iuxta statuta Capitularia sibi attributa, et numquam sibi persoluta, a Capitulo restituantur. Verum cum haec summa destinata fuerit pro missa celebranda quotidie proxime ante meridiem, et mansionarii id praestiterint tantum diebus festivis et dominicis celebratione missarum pro legatis, videtur deficere petitionis fundamentum.

Nec omittendum mansionarios iam hanc summam alias implicite expostulasse in promota et iam superius expensa vindicatione summae libellarum 3900 ex parte fisci: siquidem ipsi contendunt gubernium dictam summam decrevisse, prae oculis habitis emolumentis mansionariis spectantibus ex capitularibus statutis.

Alter quaestionis articulus est circa repetitionem ex parte mansionariorum emolumentorum ob non praestitum chorale servitium ex culpa ipsius Capituli, quod per factam, uti ipsi dicunt, iniustam expulsionem eos ab interventu chori impedivit. Sed haec controversia est succedanea alteri de validitate vel non eiusdem expulsionis: ideoque de ea inferius sermo recurret.

Hucusque disceptatum est de controversia inter Capitulum et mansionarios sub aspectu, ut ita dicam, oeconomico: sed gravior est illa quae discutienda restat, et quae quidem praecipue sese prodit sub aspectu morali, nempe de bina dimissione facta a Capitulo mansionariorum, nempe sub die 10 Feb. 1906, et sub die 19 Aprilis 1907, uti in principio enarratum fuit. Priori, uti notum est, defuit consensus Episcopi, qui eam uti nullam declaravit, secundae vero eius consensus accessit et indirecte etiam a S. H. Congregatione fuit confirmata per reiectionem recursus mansionariorum.

Praemittendum est in themate non agi de officiis mere servitoriis, et in quibus nulla intrat mixtura ecclesiastici ministerii, quorum proinde remotio fieri potest etiam ex levissima causa, ut tenent De Luca *Theat. Verit. De benef. Dis. 80* et Scarfantonius *ad Ceccop. t. 1, in votis dec. vot. 46*, sed de cappellaniis ecclesiasticis licet manualibus cum onere servitii altaris et celebrationis missarum; quare eas obtinentes non videntur quod possint removeri ex quacumque levi causa, sed necessaria sit gravis causa et quod amotio non procedat ex vindicta vel odio, cum ex huiusmodi remotionibus ecclesiasticis personis grave obveniat dedecus in fama. Confer loco cit. *De Luca, disp. 97, n. 11, 12.*

Eo vel magis quod in proposito casu non agitur de amotione alicuius personae privatae seu mansionarii, sed de dimissione totius Collegii, quod mansionarii in anteactis temporibus numquam accidisse propugnant.

Hisce in iure praemissis in facto videndum est utrum duae factae dimissiones sustineantur. De prima mansionariorum expulsione non videtur posse dubitari fuisse nullam:

1.° Ob defectum legitimae causae, quia mansionarii fuerant poena mulctati ob petitionem suorum iurium, quod profecto non est culpabile.

2.° Ex defectu formae, quia actui Capitulari non praecesserat affixio schedae convocationis neque conclusio Capitularis fuerat scripta in libro resolutionum Capituli, quae duo a statutis Capitularibus statuuntur sub poena nullitatis *(Stat. Cap. 54, n. 1, 2, 33).*

3.° Ob defectum consensus seu approbationis Episcopi, quae sicuti necessario requiritur in nominatione Mansionariorum, ita et in eorum amotione. Quare iure merito Episcopus decreto diei 17 Iunii 1906 iussit expulsos mansionarios in suas sedes esse restituendos.

Verum quid dicendum de secunda expulsione mansionariorum facta a Capitulo anno subsequenti 19 Aprilis 1907? Profecto Episcopus eam ratam habuit, et contendit contra mansionarios recurrentes eam a S. C. esse confirmandam: asserit enim mansionarios duas inter se distinctas

confundere quaestiones, videlicet, altera de interesse pecuniario iam in favorem mansionariorum decisa; altera vero disciplinaris, seu mansionariorum dimissionis ob negligentiam in chori servitio, scandalum fidelium. Hanc ultimam decisionem ipsemet Episcopus approbavit confirmavitque. Hic Episcopi ratiocinandi modus non satis probandus videtur. Nam verum motivum utriusque expulsionis semper extitit interesse pecuniarium. In prima mansionarii expetebant augmentum eleemosynae festivae, et restitutionem procurationis legatorum una cum libellis 180,20; in secunda vero, praeter has repetitiones, addiderunt etiam assignationem libellarum 3900 sibi factam a fisco: et quoniam Capitulum Episcopi decretum executioni mandare denegaverat, mansionarii ad S. C. appellarunt. Haec appellatio facta ad legitimam auctoritatem vera extitit ratio expulsionis decretae et intimatae a Capitulo. Hoc vero dicine potest motivum legitimum ad infligendam poenam privationis officii licet ad nutum amovibilis?

Sed Episcopus cum Capitulo recurrunt ad alias rationes nempe rebellionis, desertionis chori ex parte mansionariorum; incusant pravam eorum agendi rationem et eos traducunt uti scandalosos, renuentes assistentiam curae animarum, et alia huiusmodi; in specie vero eos accusant, ob petitionem factam apud Regium Oeconomatum pro obtinenda declaratione factae assignationis libellarum 3900 eorum favore.

Mansionarii has motas accusationes facile repellunt. De recursu apud laicam potestatem reponunt, ipsos non eam implorasse uti sibi facta assignatio traderetur, sed tantum petiisse declarationem, quo documento apud ecclesiasticam auctoritatem suum ius probare valerent: et reapse obtenta attestatio est inter documenta ab ipsis exhibita: nemo sanus autem contendet hanc attestationem inferre posse periculum molestiae Capitulo.

Neque solido pariter nituntur fundamento aliae adductae accusationes. Omissa ratione rebellionis quae in casu tota reducitur ad recursum a mansionariis factum ad legitimas auctoritates, sed potius reliqua accusationis capita expendenda sunt. Primo obiter notandum est, quod obiecta desertio servitii choralis, neglecta assistentia curae animarum, et alia impicta scandala, si res veritati congruunt, intercedere debuerunt post decretum quo ab Episcopo mansionariorum ius recognitum fuit: alioquin Episcopus et Capitulum in prima dimissione de iis rationem habuissent. At in secunda dimissione aut nullimode existunt, aut fuerunt ultra modum amplificata. Revera in facto est quod ecclesia Cathedralis graviter laesa ob terrae motum clausa mansit ab an. 1905 usque ad diem 18 Martii 1907, officiatura chorali interea temporis in ecclesiam Monia-

lium a S. Benedicto translata: sed chorus huius ecclesiae ob humiditatem et insalubritatem maxime tempore hiemali, ut constat ex declaratione Pro Vicarii Generalis Arianensis Ciardulli diei 23 Iulii 1907, parum fuit frequentatus. Deinde nonnulli ex mansionariis fuerunt impediti ex infirmitate ab accessu chori, uti Antonius Schiavo, Scarpellino, Di Donato; mala eorum affecta valetudo constat ex medicorum attestationibus in actis, sicuti etiam liquet quod nonnulli ex his, si ad chorum non accesserunt diebus praesertim festis, id contigit quia erant distenti ab exercitio curae animarum.

Ita iuxta declarationem diei 21 Aprilis 1907 Pro-Vicarii Generalis Ciardulli mansionarii Scarpellino et Di Donato manserunt in officio oeconomi spiritualis paroeciae Cathedralis a mense Aprilis 1903 usque ad diem 21 Aprilis 1907.

Item non sustinetur altera accusatio de prava et scandalosa agendi ratione mansionariorum: ea enim nullo specifico facto comprobatur, e contra in actis adsunt attestationes nonnullae parochorum, ex quibus oppositum eruitur.

Ex hucusque igitur adductis, cum facta remotio nullo gravi et probabili cohonestetur motivo uti iniusta et non valida est censenda, eo vel magis quia ipsa facta est pendente mansionariorum recursu coram H. S. C. resolutio Capitularis edita fuit, nulla affixione praemissa schedae convocationis Capituli. Posita autem nullitate huius secundae mansionariorum dimissionis sponte sua consequitur, ut mansionariis dimissis debeantur omnia emolumenta, quae ipsi lucrati fuissent praestando servitium chorale: haec enim omissio per ipsos non stetit, sed per Capitulum.

Resolutio. — Dubiis itaque propositis:

I. *An dimissio mansionariorum sive a mansionariatu, sive ab aliis officiis, facta a Capitulo tum die 10 Februarii anno 1906, tum die 19 Aprilis 1907, sustineatur in casu.*

II. *An et quidam reditus mansionariis debeantur, illis comprehensis ex procuratione legatorum Missarum provenientibus et ex assignatione Fisci libellarum 3900, in casu.*

III. *An et quomodo sit in casu providendum circa Missarum celebrationem.*

Emi Patres S. Congregationis Concilii, in generalibus comitiis die 14 maii 1910, respondendum censuerunt:

Ad 1.um *Ad mentem.* Mens est: attentis peculiaribus circumstantiis, tres antiqui mansionarii restituantur in officio, ita ut cum aliis modo existentibus unum coetum efforment, cui omnia onera et emolumenta

sint communia, et sub his conditionibus: 1.° ut tribus antiquis mansionariis tribuatur praecedentia super noviter admissis, quin tamen eis debeantur reditus pro praeterito tempore, quo in chorali servitio remoti fuerunt; 2.° ut Capitulum augeat ex reditibus capitularibus emolumenta mansionariorum solvendo annuatim summam quae aequivaleat tertiae parti eorumdem emolumentorum, donec mansionarii ad suetum numerum reducantur.

Ad 2.um *Exclusa assignatione libell. 3900, deberi mansionariis a Capitulo tum reditum ex procuratione Missarum, tum alios reditus ad formam Statutorum Capitularium, exceptis illis qui deperditi sint vel exigi nequeant.*

Ad 3.um *Ad mentem.* Mens est: conficiatur elenchus missarum et exhibeatur S. C., una cum descriptione redituum pro earum satisfactione.

Sanctissimus autem Dominus Noster Pius Papa X, in Audientia die 15 eiusdem mensis Maii infrascripto Secretario concessa, sententiam Emorum Patrum adprobare et confirmare dignatus est.

C. Card. Gennari, *Praefectus.*

L. ✠ S.

Basilius Pompili, *Secretarius.*

S. CONGREGATIO RITUUM

I.

URBIS ET ORBIS

DECRETUM SEU DECLARATIO CIRCA COLLECTAM PRO EPISCOPO ELIGENDO, IUXTA CAEREMONIALE EPISCOPORUM.

Per Decretum Sacrae Rituum Congregationis, diei 3 Iunii nuper elapsi, dies electionis seu translationis Episcopi in Consistorio electi seu translati adhuc computanda est a die nominationis consistorialis, quoad Episcopos autem ante Consistorium electos seu translatos eiusmodi dies computanda est, non a die publicationis in Consistorio, sed a die expeditionis Decretorum seu Litterarum Apostolicarum ad electionem seu translationem pertinentium. Quapropter etiam Collecta pro eligendo novo Episcopo, tempore Ecclesiae vacationis, iuxta dispositionem Caeremonialis Episcoporum lib. II, cap. 38, num. 27, quae ex decreto n.° 2672 in *Florentina* diei 19 Decembris 1829 ad III, continuari

debuerat usque ad diem electionis seu Consistorii secreti, deinceps continuabitur usque ad diem, qua notitia de facta Episcopi electione seu translatione, sive per provisionem Consistorialem, sive per Litterarum Apostolicarum expeditionem, a Curia Dioecesana rite evulgata fuerit.

Atque ita haec Sacra Rituum Congregatio declaravit et in posterum servari mandavit, die 8 Iulii 1910.

Fr. S. Card. Martinelli, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† Petrus La Fontaine, Ep. Charystien., *Secretarius.*

II.

DUBIUM

circa missam parochialem.

Sacrorum Rituum Congregationi, pro opportuna solutione, sequens dubium propositum fuit, nimirum:

In quibusdam Dioecesibus, Missa in Festis suppressis celebranda et applicanda pro populo, de speciali Indulto Apostolicae Sedis, pro peculiari aliqua intentione applicari potest, dummodo stipendium ad commune aerarium dioecesanum deferatur. Quaeritur: Utrum in Ecclesiis Parochialibus, ubi unus est tantum Sacerdos, dictis diebus, enunciata Missa necessario sit celebranda de die currente; an possit esse cum cantu de Requie in die et pro die obitus seu depositionis, physice vel moraliter praesente cadavere?

Et Sacra Rituum Congregatio, exquisito Commissionis Liturgicae suffragio, re sedulo discussa et perpensa, propositae quaestioni ita respondendum esse censuit: Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

Atque ita rescripsit, die 8 Iulii 1910.

Fr. S. Card. Martinelli, *S. R. C. Praefectus.*

L. ✠ S.

† Petrus La Fontaine, Episc. Charystien., *Secretarius.*

SACRA ROMANA ROTA

ROSSANEN.

CREDITI.

Pio Papa X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno septimo, die 21 Aprilis 1910, RR. PP. DD. Gustavus Persiani, Ponens, *Gulielmus Sebastianelli et Seraphinus Many, Auditores de Turno, in causa* - Rossanen. - Crediti, - *inter Reverendum Dominum* Ianuarium Chiarelli, *Archipresbyterum, actorem appellantem, repraesentatum per Reverendum Dominum* Dominicum Mancini, *procuratorem legitime deputatum, et Reverendum Dominum* Aloysium Madera, *conventum et appellatum, repraesentatum per procuratorem* Vincentium Sacconi, *advocatum, sequentem definitivam tulerunt sententiam.*

Cum Reverendus Dominus Ianuarius Chiarelli, Archipresbyter in oppido *Mandatoriccio* in Rossanensi Archidioecesi senio confectus parochialibus muneribus rite obeundis impar existeret, Rossanensis Antistites Sacerdotem Aloysium Madera, die 1ª Ianuarii 1904, ei assignavit cum onere illum coadiuvandi in cura animarum ne quid detrimenti caperent fideles eiusdem curae commissi.

Coadiutum inter et Coadiutorem optimae in principio, ut moris est, extiterunt relationes; sed temporis decursu adeo succensuerunt ad invicem, ut concordia inter ipsos penitus evanuerit: et hinc Chiarellio notam censoriam Coadiutoris ministerio inurente, eiusque praesertim operam in sponsalibus celebrandis improbante, hinc Maderio haec omnia aegerrime ferente, et Coadiuto dira minante, tandem coram Rossanensi Ordinario iniuriarum quaerela fuit proposita a Maderio contra Archipresbyterum: quae tamen ab Ecclesiastico Iudice per sententiam diei 29 Decembris 1908 fuit reiecta.

Sed non hic iurgiorum finis: cum enim Chiarellius obtinuisset a Fisco ope decreti diei 31 Octobris 1906 congruae supplementum, et inter titulos deductionum restituendos scriptae invenirentur annuae Libellae 360 Coadiutori assignatae, has sibi debitas Maderius retinuit, easque, nulla admissa compositione, integras sibi solvendas sategit. Quod cum non obtinuisset contra Archipresbyterum Chiarellium coram eodem Iudice alteram instituit actionem, et die 29 Decembris 1908 sententia prodiit: « Condanniamo l'Arciprete don Gennaro Chiarelli a consegnare a don

« Luigi Madera L. 1800, ammontate dell'annuo assegno di L. 360 dovute « al Madera dal primo Gennaio 1904, e per l'avvenire, a versare al me- « desimo l'assegno annuo così come viene corrisposto dal Fondo per « il Culto ».

Contra hanc sententiam Chiarellius appellationem ad H. S. O. interposuit, die 20 Februarii 1909: et coram Ponente, partibus consentientibus, die 24 Iulii 1909 concordatum fuit dubium discutiendum: « An « Archipresbyter Ianuarius Chiarelli teneatur tradere Sacerdoti Aloysio « Madera annuam summam Libellarum 360 solutam ab anno 1904 et in « posterum singulis annis a Gubernio solvendam in casu? » sub quo hodierna die Turno Rotali quaestio iudicanda proponitur.

Factum quod attinet. — Actis inspectis, PP. Auditores retinuerunt, Archipresbyterum Chiarellium operam suam favore Sacerdotis Madera apud Ordinarium Archidioeceseos utiliter impendisse, spe fretum, fore ut Maderium Sacerdotem factum suum Coadiutorem haberet non sine magno animi sui solatio, Ecclesiaeque suae utilitate non exigua. Quod vel ipse Maderius apertissime affirmat: « Quantunque non fosse del « caso vergare questa mia, pur nondimeno la vostra magnanimità e libe- « ralità mi stringe a tanto, ritenendo, che con ciò soddisfacessi all'adem- « pimento di uno de' miei importanti doveri verso colui, dal quale ho « ricevuto, come in giornata ricevo dei benefizî più che paterni, i quali « in nessun modo permettono, che io omettessi detti doveri » (Epist. 29 Maii 1883). — Immo et Iudex Rossanensis hoc admisit in sententia diei 29 Decembris 1908: « dai buoni è dovuto all'Arciprete Chiarelli il « debito di ammirazione e di plauso per aver pensato a provvedere di un « altro Sacerdote la sua Chiesa », quamvis Maderius obligationem a Chiarellio inde deductam impugnaverit, et Iudex impugnationem acceptaverit. Quidquid igitur sit de valore iuridico auxilii eiusque natura, a Chiarellio praestiti Sacerdoti Maderio, de quo infra dicetur, certum est, illum in huius ecclesiasticam institutionem operam suam impendisse laudabilem.

Deinde Chiarellius, die 26 Septembris 1858, fuit Archipresbyter renunciatus loci *Mandatoriccio*. Sed quamvis lex ei faveret, tamen numquam liquationem congruae postulavit. Cum Maderius ei fuit Coadiutor assignatus, tunc congruam sibi liquari petiit, quae decreto diei 31 Oct. 1907 revera liquata fuit. Verum cum pro Coadiutore L. 360 dumtaxat fuissent assignatae, infra tempus utile recursum cui de iure praesentavit, et speciatim quoad stipendium Coadiutori assignatum dixit: « che la somma di « L. 360 ammessa in passivo per il mantenimento del Coadiutore è insuffi-

« ciente, essendo faticoso il servizio coadiutorale per l'estensione della « parrocchia e per le case sparse nella campagna, e perciò dovrà ele- « varsi a L. 500 quanto effettivamente spende ». Unde visum est RR. Auditoribus desumi debere, Chiarellium non tantum sibi, sed etiam, et praecipue, Coadiutori suo voluisse consulere, cum, utilitate sua neglecta quo tempore meliores redditus potuisset obtinere, forte plus aequo sollicitus fuerit de procurando stipendio Coadiutori suo solvendo. Et haec revera fuit mens Archipresbyteri, qui ait: « Si dichiara dal sottoscritto, « che la prebenda di questa Parrocchia era tale da non aver bisogno « di ricorrere al Fondo Culto: *però si è ricorso per ottenere un assegno « per l'Economo Coadiutore* ».

Ius quod spectat. — Ante omnia cum actualis quaestio suam habeat originem a lege civili, quae in liquatione congruae parochorum stipendium assignat Coadiutoribus a Parochis persolvendum, ad tramitem legis canonicae, RR. Patres utramque legem prae oculis habuerunt.

Itaque, lege civili posita, Parocho datur actio contra Fiscum ad congruam obtinendam et congruae supplementum: sed in liquatione congruae coram Ecclesia ita lex civilis applicatur ut canonica posthaberi non debeat; Ecclesia enim ob reipublicae perturbationes et conditiones mutatas iura sua non abdicavit, sed sarta tectaque esse voluit. Quidquid igitur a Parochis vi legis civilis vindicatur, patrimonium ecclesiasticum constituit, et iure canonico, non civili regitur et moderatur.

Sane congrua a Fisco Parochis debita in meridionalibus regionibus non habet rationem subsidii Parochorum personis assignati, sed characterem habet realis praestationis Parochiae debitae loco redituum parochialium amissorum vi legum eversivarum, quorum congrua et congruae supplementum sunt veluti restitutio. Ita supremum Tribunal Romanum (Corte di Cassazione di Roma) inter alia decrevit die 12 Maii 1880: « Questo Supremo Collegio ha già più volte dimostrato, che gli assegni « corrisposti a titolo di congrua dai Comuni *(quibus in hoc onere implendo « Fiscus successit)* ai Parroci delle provincie Meridionali in luogo delle « abolite decime Sacramentali ed in forza dei dispacci 25 Luglio e « 19 Settembre 1772 non rivestono altrimenti il carattere di sovven- « zioni temporanee, e di pensioni alimentari ascritte personalmente al « Parroco in rimunerazione dell'opera, che egli presta per la cura delle « anime, *ma rappresentano il correspettivo dell'altro cespite abolito* a pro- « fitto del Comune e a danno della Parrocchia, e costituiscono così un « vero e proprio debito di quello a favore di questa ». — Parochi igiur quidquid consequuntur a Fisco in congruae vel supplementi con-

gruae liquatione vindicant favore praebendae parochialis, quod proinde canonicis dispositionibus subiicitur.

Iamvero ad praescriptum Concilii Tridentini *(Sess. XXI, cap. 4 de Reform.)* ius est Episcopis statuendi ut « in omnibus Ecclesiis parochia- « libus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit « sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis et cultui divino per- « agendo, cogant rectores..... ibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere « quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebran- « dum »: quo ex iure Episcoporum aliud consequitur, ius nimirum determinandi congruam a Parochis Coadiutoribus solvendam; Parochi enim, si hoc eorum relictum fuisset arbitrio, vel nullam omnino, vel non adaequatam solverent, atque ideo Episcoporum ius suo careret effectu.

Et sane Doctores communiter, et Innocentius XIII in Bulla *Apostolici Ministerii,* diei 13 Maii 1723, pro regnis Hispaniarum edita, tradunt, Episcopo ius inesse, vi citatae dispositionis Tridentinae praedictam congruam determinandi; dicit enim Innocentius: « Quoties itaque « in aliis parochialibus Ecclesiis, quae, ut praefertur, unitae non sint, « oportuerit ex aliqua iuxta causa provideri per Coadiutores paroche- « rum, aut per Vicarios temporaneos, curae erit Episcopis, pro data sibi « a Tridentina Synodo potestate, partem fructuum praedictis Coadiuto- « ribus aut Vicariis assignandam determinare in ea quantitate, quae pro « suo prudenti arbitrio et conscientia videbitur, ratione videlicet habita « redituum Ecclesiae Parochialis, in qua deputati fuerint, nec non inspe- « ctis conditionibus loci, numero animarum, qualitate laboris et quan- « titate impensarum, quas commissi officii necessitas postulaverit ». — Quod ius ceteroquin Episcopus exercet vel probando factum, si quod forte Parochum inter et Coadiutorem initum fuit, vel ipse designando singulis in casibus summam ex parochialibus redditibus desumendam Coadiutoribus tradendam, vel hac in re statuendo in genere per legem aut per statuta Synodalia.

Nunc vero in themate Fiscus Parocho Chiarellio Libellas 360 concessit pro Coadiutore, et has veluti portionem congruam ex parochialibus reditibus desumptam Maderio tradendam praesumitur Episcopum acceptasse et statuisse; concipi enim non posset quod ipse sententia diei 29 Decembris 1908 Parochum Chiarellium condemnaverit ob negatam Maderio congruam mercedem eidem a Fisco collatam, si ipse prius eamdem congruam non acceptasset. Immo non praesumptam tantum et implicitam, sed veram et explicitam habemus huius rei confirmationem generali dispositione contentam in Dioecesana Synodo Rossanensi mense

Iulio anni 1906 celebrata. Etenim *(Tit. IV, Cap. VI, n. 19)* legimus: « Spe-« ciatim mandamus, ut Curati, qui proventibus fruuntur Coadiutoribus « assignatis, vel reapse Coadiutores sibi adiungant, eisque proventus « tradant, vel pecuniam inter presbyteros Ecclesiae suae dividant, qui « ipsos coadiuvent. Quod si utrumvis ipsos fecisse quotannis comprobare « apud Nostram Revmam Curiam non possint, eidem Curiae eosdem « proventus tradant, ut in utilitatem animarum impendantur ».

Si igitur, quae in congruae liquatione Parochi Chiarelli admissa est a Fisco, summa Libellarum 360, Episcopo ita disponente, est portio congrua Maderio assignata, nullimode visum est RR. Patribus ambigi posse, quin huic sit integre tradenda. Eo vel magis quod hunc ad effectum a Chiarellio fuit petita « *si è ricorso per ottenere un assegno per l'Eco-« nomo Coadiutore* »; et a Fisco concessa. Quare recte in sententia appellata dicitur: « Sarebbe un'aperta ingiustizia se, essendo comunque asse-« gnata una somma per compenso del Coadiutore, a questa si dovesse « dare una diversa destinazione, senza che a quello si desse l'equi-« valente ».

Ab hac obligatione, pluribus adductis argumentis, Archipresbyter Chiarellius se expediri contendit; irrito tamen conatu.

Et primo ad contractum innominatum - *do ut facias* - appellat inquiens, se ideo subsidia in ecclesiasticam Maderii institutionem procurandam contulisse, ut illum Sacerdotio insignitum sibi obligatum Cooperatorem faceret in cura animarum exercenda. Sed non ideo contractus concipitur. Civilis enim obligatio, ut Domini observarunt, non ex unius pendet voluntate, sed duorum vel plurium, quorum alter ius acquirit, alteri onus imponitur, cum contractus sit *duorum vel plurium in idem placitum seu consensus contrahendae vel distrahendae obligationis causa:* unde ad contractum requiritur, ut uterque velit, ut idem velit, utque utriusque voluntas alteri innotescat. Sed in casu, quidquid sit de Chiarellii voluntate obligationem inducere volentis, nihil constat ex actis extitisse de his ex parte Maderii obligationem acceptantis. Aliunde beneficia non foenerantur, ut ex iis oriatur civilis obligatio, quae iudiciali actione prosequi possit. Quare, quod ad contractum est essentiale, elementum in casu exulat animo.

Sed deinde Archipresbyter contendit, summam Libellarum 360 a Fisco Coadiutori decretam sibi posse retinere veluti in compensationem earum, quas ipse in ecclesiasticam institutionem Maderii impenderat. Sed iniuria prorsus. Tunc enim tantum RR. DD. Auditores arbitrati sunt, Archipresbyterum sese posse compensare, quando ipse quod impendit ut Maderius sacris imbueretur disciplinis, titulo mutui concessisset, exinde

restituendi post eius sacerdotalem ordinationem; sed de hac restituendi lege Maderio imposita RR. Patres observarunt nullimode constare; immo hanc legem numquam extitisse ex eo collegerunt quod Chiarellius mutui restitutionem numquam reclamaverit, quamvis Maderius sacerdos factus et quindecim post annos ab America reversus solvendo par esset. — Sed deinde compensatio cum sit - debiti et crediti inter se contributio - *(L. 1, ff. de Compens. XVI - C. C. Ital. art. 1285)*, ex utraque parte requiritur debitum quod oriatur ex iustitia: sed ex parte Chiarellii debitum tradendi Coadiutori suo L. 360 ex iustitia constare Domini viderunt; sed hoc non admiserunt ex parte Maderii, qui Benefactori suo grati animi certo obligatione tenetur, non vero debito iustitiae; et ideo compensationis ius excluserunt. Idque eo vel magis retinendum esse censuerunt, attento quod ex parte Archipresbyteri debitum sit omnino certum; non item certum existat ex parte Maderii. Quae enim a Chiarellio factae dicuntur expensae favore Maderii in actis probatae non satis apparent, quamvis ceteroquin hunc benevolentia aliisque favoribus prosecutus fuerit. Unica hac super re exhibita est attestatio Parochi Rizzuti sub die 6 Iulii 1908: « Mi consta che nel 1883-1884-1885 epoca « in cui (Madera) uscì dal Seminario, il Reverendo Gennaro Arciprete « Chiarelli ha versato la rendita annua di L. 127.50 per conto del Se« minarista d. Luigi Madera ». Sed haec attestatio praeterquam quod data conspicitur viginti post annos elapsos ab eventu, quorum decursu memoria adeo clara sine dubitatione non acceptatur, RR. PP. Auditoribus saltem ex parte visa est falsa. Etenim in libris oeconomicae administrationis Seminarii Rossanensis legitur: « Convittori del Seminario « l'anno 1885-1886, n. 11, Madera Luigi da Mandatoriccio, paga col patri« monio ». Hoc igitur saltem anno pensio pro Maderio non fuit a Chiarellio soluta: et tamen Rizzuti contrarium deponit. Et cum sacrum patrimonium ab anno 1883 Maderius obtinuisset admodum verisimile PP. retinuerunt, pensionem Seminario debitam ab anno 1884 eiusdem patrimonii annuali redditu fuisse solutam. Coeterum onus probandi debitum ei incumbit qui debitum affirmat; et cum Maderius deneget expensas quaslibet a Chiarellio factas in sua institutione ecclesiastica curanda, quamvis alia ab eo accepta beneficia ultro libenterque fateatur, debitum ex parte Maderii merito reiicitur, cum ab Archipresbytero non fuerit probatum. Fundamento itaque compensationis excluso, consequenter RR. Auditores ius compensationis excluserunt.

Ad consuetudinem etiam Archipresbyter recurrit dicens, eam in Archidioecesi Rossanensi esse consuetudinem, ut qui Ecclesiae expensis ad sacerdotium ascendit per triennium eidem Ecclesiae gratuitum ser-

vitium praestare teneatur; et cum ipse suis expensis ecclesiasticam institutionem curaverit sacerdotis Maderii, concludit, hunc vi consuetudinis saltem per triennium teneri gratuitum servitium sibi praestare. Sed frustra. Enimvero, praescindendo a facto ut supra satis controverso expensarum, quas non constat Archipresbyterum sustinuisse pro Maderii institutione, invocata consuetudo in actis non resultat probata. Neque ad rem faciunt attestationes Canonici Ciconte, et Canonici Nicastro quorum prior ait: « Essendo stato nel tempo della mia educazione in Napoli presso i « RR. Padri della Compagnia di Gesù aiutato e sussidiato nelle spese « da questo Venerabile Seminario, quando finita la mia educazione, « tornai Sacerdote in Rossano volentieri, e di gran cuore mi sottomisi « all'obbligo, che mi veniva dalla consuetudine vigente in questa nostra « diocesi di prestare *gratuitamente* servizio a questo Venerabile Semi- « nario *pel periodo di tre anni continui* senza mai nulla percepire dal- « l'amministrazione del Pio Istituto »: alter autem dixit: « Ho dimorato « *gratuitamente* in un Seminario come alunno della Mensa Arcivescovile « con l'obbligo di servirlo *gratuitamente* fatto sacerdote *per lo spazio di* « *tre anni continui*, giusta la legge allora vigente ». Etenim haec duo documenta privata a Patrono actoris in medium allata, a nulla auctoritate recognita et authentica declarata, iuridice rem non evincunt. Deinde utrumque documentum loquitur de casu determinato et taxativo; agitur enim de duobus alumnis, qui Seminarii et Mensae Archiepiscopalis expensis in disciplinis ecclesiasticis fuerunt instituti ea lege, ut Sacerdotes facti Seminario gratuito deservirent: qui casus differt a casu de quo agitur, cum in isto agatur simpliciter de alumno in eodem Seminario absque ulla lege aere alieno instituto, siquidem Chiarellius vere pecuniarium subsidium contulisset, ad quem proinde iniuria prorsus utraque attestatio extenderetur; maxime cum non satis constiterit de expensis hac in re ab Actore factis.

Denique Maderius dicitur adstrictus onere Ecclesiae *Mandatoriccio* per triennium deserviendi ratione ecclesiastici patrimonii, quod obtinuit, ab Archiepiscopo De Luca hunc ad effectum fundati. Quod tamen falso affirmatur. Ea enim fuit mens praeclarissimi Praesulis in sacris patrimoniis fundandis, ut pauperes Ecclesiae Sacerdotibus non carerent, nulla oneris gratuiti servitii facta mentione. Et hoc apertis verbis declarat Rossanensis Iudex, cuius hac in re magni facienda est auctoritas, inquiens: « Il benemerito Arcivescovo di Rossano (Monsi- « gnor De Luca) col suo testamento del 27 Aprile 1833 legava la somma « di D. 3000, perchè si fossero acquistati dei fondi, e con essi e con « altro da lui acquistato si costituissero dei SS. Patrimonii a benefizio

« dei Chierici poveri con la intenzione, che le Chiese più bisognose del-
« l'Archidiocesi potessero avere dei Sacerdoti. Ma sia nel testamento
« citato, sia nel decreto del 12 Settembre 1848 con cui Mons. Cilento
« dava un definitivo assetto ai SS. Patrimonii già costituiti, non si trova
« fatta parola alcuna dell'obbligo di fare da Coadiutori ai proprî Cu-
« rati per coloro, i quali avessero goduto dei Patrimonii costituiti. Essi
« perciò nelle Chiese, cui sono ascritti, non possono essere obbligati
« se non a quel servizio, a cui sono tenuti tutti gli altri sacerdoti ordi-
« nati a titolo di un patrimonio proprio ». Igitur neque patrimonii titulo Maderius gratuitum servitium praestare tenetur.

Constat itaque Archipresbyterum Chiarellium teneri summam a Fisco in congruae liquatione Coadiutori assignatam tradere Maderio; cum e contra nullum ex adductis existat argumentum aptum huic obligationi negandae.

Haec aequo ac deliberato, animo perpendentes, Nos infrascripti Auditores de Turno, invocato Christi nomine, pro tribunali sedentes, ac solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus ac sententiamus, appellationem a Rev. Chiarellio interpositam esse omnino reiiciendam, eumdemque teneri tradere Aloisio Madera summam Libell. 360 solutam a Fisco ab anno 1904 et in posterum solvendam, seu ad propositum dubium respondemus *Affirmative*, firmo tamen onere ex parte Maderii concurrendi pro rata parte in expensas a Chiarellio factas ac faciendas pro congruae liquatione. Expensas autem praesentis instantiae decernimus inter partes haberi compensatas, et pro compensatis haberi volumus et mandamus.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium ad quos spectat, ut executioni mandent hanc nostram sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum Canonum, et praesertim *cap. 3, sess. XXV, de reform.*, Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 21 Aprilis 1910.

Gustavus Persiani, *Ponens.*
Gulielmus Sebastianelli.
Seraphinus Many.

L. ✠ S.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

SECRETARIA STATUS

EPISTOLAE.

I.

AD R. P. D. NATALEM BRUNI, MUTINENSIUM ARCHIEPISCOPUM, PRO GRATIARUM ACTIONE DE LITTERIS, NOMINE ETIAM CETERORUM AEMILIANAE REGIONIS ANTISTITUM, POST ANNUUM IPSORUM CONGRESSUM BEATISSIMO PATRI OBSEQUII CAUSA DATIS.

Illme ac Revme Dne,

In litteris quas superioribus diebus, una cum ceteris Aemilianae regionis Episcopis, ex more congressis, Beatissimo Patri dedisti, iucundum sane Eidem fuit pastoralem navitatem vestram agnoscere eiusque quamdam veluti effigiem intueri. In hoc quippe potissimum communia consilia conferenda sapienter duxistis, ut sacri ordinis homines optimis instituantur disciplinis: ita scilicet ut catholicae veritati apte propagandae strenueque defendendae sint pares, et ut in iisdem laudi huic nitorem conferat ea vitae sanctimonia, qua si clerici vacent, eorumdem doctrina, etsi elegans, « *non aedificat, sed inflat* ». Cum vero quotidie experiendo compertum fiat tales futuros sacrorum administros, quales fuerint in sacris Seminariis instituti et comparati, Sanctitas Sua vestrae pariter vertit laudi curas de Seminariis ita moderandis, ut sacerdotalium omnium virtutum sint palestrae. Ita profecto eveniet ut sacerdotes edant quos iure merito « *gaudium vestrum vestramque coronam* » vobis salutare fas sit, et ut facilior sternatur via fidelibus ceteris Evangelii doctrinam ac disciplinam uberius edocendis, iisdemque Christo lucrifaciendis.

Neque diligentiam vestram desiderare passi fuistis eam quae penes nos audit « *actio popularis christiana* ». Exploratum siquidem est actionem hanc, christiano more socialem, ingenio temporum apprime accommodatam, optimam esse popularis cuiusdam catholici apostolatus formam, eamque, dummodo eorum nutu et auctoritate fiat quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam, haud exiguas religiosae aeque ac civili rei parituram utilitates.

Quod igitur pastorale studium ductorem habuistis in coeptis optimis capessendis, idem - ita, me consiliorum Suorum interprete internuntioque, vos hortatur Sanctitas Sua - in iisdem persequendis comitem adhibete constanter. Sollertiae vestrae Eum profecto ad ferendam opem nullo non tempore paratum habebitis « *Qui coepit in vobis opus bonum* ». Neque paterna vobis deerit caritas Pontificis Maximi, Qui et

consilia et coepta vestra amplectitur amore prorsus singulari, eaque ad optatum exitum, divina gratia, quam felicissime ducenda percupit.

Pares vero rei bene gerendae vires tibi et ceteris Aemilianae regionis Antistitibus conciliet affluenter Apostolica benedictio, quam Beatissimus Pater singulis vestrum, nec non uniuscuiusque Clero populoque peramanter impertit.

Hanc ego libenter nanciscor occasionem ut existimationem in te meam confirmem, meque profiteor

Amplitudini Tuae

18 maii 1910.

Addictissimum

R. Card. Merry del Val,

a Secretis Status.

L. ✠ S.

II.

AD FRIDERICUM MISTRAL, PRO GRATIARUM ACTIONE OB POËMATIS EXEMPLAR SANCTITATI SUAE EXHIBITUM.

L'hommage que vous avez eu la gracieuse pensée de faire au Saint-Père du poème si puissant et si sublime de Nerto dans lequel vous chantez avec tant de splendeur votre pays natal et le siècle des Papes à Avignon, a causé à Sa Sainteté une très douce satisfaction. En faisant cette filiale démarche auprès du Père commun de la chrétienté, vous vous êtes souvenu que le félibrige, dont vous êtes le glorieux fondateur, se traduit aussi par fils de l'Eglise « filius Ecclesiae ». Votre œuvre immortelle de la renaissance provençale, la rénovation d'une langue vénérable entre toutes, l'évocation de la tradition, particulièrement de la tradition religieuse, si riche, d'une province dont vous portez l'âme dans votre âme. votre attachement aux traditions et à la foi de vos pères, tout cela vous place au premier rang des grands auteurs, qui honorent le plus les lettres humaines et chrétiennes. Le Saint-Père en vous exprimant toute Sa gratitude et Ses vœux paternels, appelle sur vous la bénédiction du Christ, que vous avez invoquée comme l'inspirateur de toute poésie, la bénédiction de la Vierge Immaculée que vous avez célébrée en des poésies si touchantes et si populaires, Elle « dont la virginité est le ciboire où le Rédempteur s'est incarné pour nous ». Et comme gage de Sa bienveillance particulière, Sa Sainteté vous envoie de grand cœur la bénédiction apostolique, ainsi qu'à votre pieuse épouse. Avec mes remercîments personnels pour l'exemplaire du poème que vous avez bien voulu me faire remettre, je vous prie de recevoir l'expression des vœux que je forme pour votre bonheur. Je prie le Seigneur de bénir le soir

de vo tre longue carrière, qui s'est inspirée à des sentiments dont vou avez su faire admirer la noblesse et la beauté dans une langue harmonieuse et sonore. Veuillez agréer, Monsieur, l'expression de mes sentiments très distingués.

Le 30 Mai 1910.

L. ✠ S.

R. Card. Merry del Val,
a Secretis Status.

III.

AD R. D. J. KLEISER, PROTONOTARIUM APOSTOLICUM,
OB CONGRESSUM MARIANUM INTERNATIONALEM SALISBURGI HABENDUM.

Le Saint-Père qui avait déjà béni la pieuse résolution prise de convoquer le prochain Congrès Marial international dans la noble ville de Salzbourg, a daigné prendre connaissance du Programme des études et des fêtes du Congrès fixé au mois de Juillet de cette année, et qui doit se tenir sous la haute présidence du Cardinal Archevêque Katschthaler. Rien ne peut réjouir davantage le cœur du Saint-Père, qui me donne l'agréable mission de vous réitérer Ses paternels encouragements afin qu'à l'aide de ce Programme que Sa Sainteté estime très propre à atteindre la fin que se sont proposée les organisateurs du Congrès, vous puissiez glorifier efficacement la Vierge Marie, et accroître dans les âmes la confiance en Sa puissante protection. Sa Sainteté Pie X augure les plus heureux résultats du développement d'un pareil programme. Il a le ferme espoir que la collaboration active et intelligente des organisateurs et des comités, l'adhésion et le concours des membres de l'Episcopat et du clergé, qui viendront avec la contribution de leurs travaux, de leur science et de leur piété, l'empressement des fidèles qui apporteront à ces glorieuses assises l'affirmation publique de leur foi et de leur amour, obtiendront des fruits abondants pour les âmes; avec un zèle plus ardent pour l'extension et l'affermissement du culte de la Vierge Mère, pour la gloire de Dieu et les intérêts de l'Eglise.

Le Souverain Pontife prie Dieu de disposer les cœurs et de préparer les voies à cette nouvelle et éclatante manifestation d'hommages, de félicitations et de prières à la Reine des Cieux. Et pour que les efforts de tous soient fécondés de la rosée de la grâce, le Saint-Père accorde avec effusion de cœur la bénédiction apostolique aux Promoteurs, aux organisateurs et à tous les adhérents du prochain Congrès.

Veuillez agréer, Monseigneur, l'assurance de mes sentiments très dévoués en Notre Seigneur.

Le 17 Juin 1910.

L. ✠ S.

R. Card. Merry del Val,
a Secretis Status.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

SACRA CONGREGAZIONE DEI RITI

Il giorno 19 del corrente mese di Luglio, nel Palazzo Apostolico Vaticano, ebbe luogo la Congregazione Preparatoria dei Sacri Riti, sopra le virtù in grado eroico del Venerabile Giuseppe Maria Pignatelli, Sacerdote professo della Compagnia di Gesù.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Il Santo Padre, con biglietto della Segreteria di Stato, si è degnato di nominare:

20 Luglio 1910. — L'Emo Signor Cardinale Benedetto Lorenzelli, Protettore dei Fratelli Celliti o Alessiani di Aquisgrana.

Il Santo Padre, con biglietto e con Breve della Segreteria di Stato, si è degnato di nominare:

Vescovo Assistente al Soglio:

30 Giugno 1910. — Mons. Stefano Reville, Vescovo di Sandhurst.

Protonotario apostolico ad instar:

20 Giugno 1910. — Il Rev. D. Giovanni Battista Boulet, della diocesi di Seattle (St. Un.).

Prelati domestici di S. S.:

13 Giugno 1910. — Mons. Domenico Crocicchia, Canonico della Basilica Liberiana in Roma.

17 Giugno. — Il Rev. D. Agostino Laubstein, Arcicappellano minore dei soldati di marina, in Germania.

18 Giugno. — Il Rev. Can. Luigi Jeszenszky, Vicario Generale della diocesi di Nitria.

5 Luglio 1910. — Il Rev. D. Giuseppe Valeriano Piaskiewicz, Canonico onorario della Cattedrale di Leopoli (rito latino).

— Il Rev. Can. Giovanni Stryjshi, Cancelliere Vescovile di Premislia (rito greco-ruteno).

ONORIFICENZE

Il Santo Padre, con biglietto e con Breve della Segreteria di Stato, si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

14 Giugno 1910. — Al Sig. Luigi Brazzetti, dell'archidiocesi di Bologna.

17 Giugno. — Al Sig. Dott. Bela von Putnik, Console Austro-Ungarico, in Widdin.

1 Luglio 1910. — Al Sig. Giorgio Byelic, di Ragusa.

La Commenda dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

30 Giugno 1910. — Al Sig. Girolamo de Campos Freire, della diocesi di Campinas (Brasile).

— Al Sig. Luigi Giuseppe Pereira de Queiroz, della stessa diocesi.

5 Luglio 1910. — Al Sig. Giuseppe Gioachino de Moraes Sarmento, Deputato al Parlamento nel Brasile.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

2 Maggio 1910. — Al Sig. Pietro Szczepanski, dell'archidiocesi di Leopoli (rito latino).

5 Luglio 1910. — Al Sig. Emanuele de Oliveira Paz, Segretario d'Intendenza in Santarem (Brasile).

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

La Santità di nostro Signore, con biglietto di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, si è degnata di nominare:

Camerieri segreti soprannumerari:

27 Giugno 1910. — Mons. Antonio Pottier.

14 Luglio 1910. — Mons. Giovanni Trinkfass, della diocesi di Linz.

— Mons. Stefano Kestler, della diocesi di Vacia.

Camerieri segreti di spada e cappa soprannumerari:

23 Giugno 1910. — Il Sig. Carlo Le Moyne de Martigny.

13 Luglio 1910. — Il Sig. Marchese Eugenio d'Oncieu de la Bâtie, dell'archidiocesi di Chambery.

— Il Sig. Conte Adriano d'Esclaiber, della diocesi di Arras.

— Il Sig. Conte Emanuele de Rougé, della diocesi di St.-Brieuc.

— Il Sig. Eugenio Delcourt-Haillot, dell'archidiocesi di Cambrai.

14 Luglio 1910. — Il Sig. Samuele J. Castner, della diocesi di Filadelfia.

— Il Sig. Enrico Rosier, della diocesi di St.-Claude.

Camerieri d'onore in abito paonazzo:

14 Luglio 1910. — Mons. Leopoldo Schranzhofer, dell'archidiocesi di Vienna.

— Mons. Giuseppe Wolny, dell'archidiocesi di Vienna.

NECROLOGIO

23 Luglio 1910. — Mons. Domenico Fanucchi, Vescovo di Città della Pieve.

27 Luglio 1910. — Mons. Dionisio Alfonso Steyaert, dei Carmelitani Scalzi, Arcivescovo titolare di Damasco.

SECRETARIA STATUS.

EPISTOLAE.

I. Ad R. P. D. Natalem Bruni, Mutinensium Archiepiscopum, pro gratiarum actione de litteris, nomine etiam ceterorum Aemilianae regionis Antistitum, post annuum ipsorum congressum Beatissimo Patri obsequii causa datis. - *18 maii 1910* 562

II. Ad Fridericum Mistral, pro gratiarum actione ob poëmatis exemplar Sanctitati Suae exhibitum. - *30 maii 1910.* 563

III. Ad R. D. J. Kleiser, Protonotarium apostolicum, ob congressum Marianum internationalem Salisburgi habendum. - *17 iunii 1910* 564

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. S. Congregazione dei Riti. *Congregazione preparatoria* 565

II. Segreteria di Stato. *Nomine e onorificenze.* . . . . . »

III. Maggiordomato di Sua Santità. *Nomine* 566

IV. Necrologio . . . . . »